

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 3 września 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.31.2024.PSZ

Pani
Elżbieta Jabrzyk
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
i Ochrony Zdrowia
w Dzierżoniowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 29 – 31 lipca 2024 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), kontrolerzy Piotr Szafarowicz główny specjalista i Jacek Sujka inspektor wojewódzki z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie przy ul. Piastowskiej 1, zwanym dalej „PCPRiOZ” lub „Centrum”. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 25 czerwca 2024 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2024 r.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności PCPRiOZ w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od dnia 1 lipca 2023 r. do dnia kontroli, tj. 29 lipca 2024 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Centrum pełniła Pani Elżbieta Jabrzyk odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, które jednak

nie wywołały skutków w zakresie działalności kontrolowanej jednostki. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod numerem 27.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPRiOZ w okresie objętym kontrolą, wyjaśnień dyrektora oraz dokumentacji dotyczącej kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Ileć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie” należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 z późn. zm.).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie dzierżoniowskim. Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w Centrum został utworzony „Zespół do spraw rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej i pomocy społecznej”, którego zadania określono w § 17 załącznika Nr 1 do uchwały nr 1/5/18 Zarządu Powiatu Dzierżoniowskiego z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu organizacyjnego PCPRiOZ w Dzierżoniowie (*dowód: akta kontroli str. 19 – 43*).

Na podstawie informacji dyrektora PCPRiOZ przekazanej w ankiecie o działalności jednostki w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka odbywał się w sposób ciągły (stały) w postaci informacji zamieszczanych na stronie internetowej Centrum oraz na muralu reklamującym rodzinną pieczę zastępczą na dachu budynku. Zorganizowany w dniu 17 kwietnia 2024 r. „Dzień otwarty” w Centrum był również okazją do rozmów pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z osobami zainteresowanymi tą formą opieki. W okresie objętym kontrolą pozyskano pięciu kandydatów, którzy przystąpili do wymaganego szkolenia (*dowód: akta kontroli str. 44*).

Realizując obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie organizowało i prowadziło szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka z wykorzystaniem własnej kadry. W Centrum zatrudnione były osoby posiadające uprawnienia trenerskie do prowadzenia szkoleń programem „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza 2020”. Program został zatwierdzony do stosowania decyzją Ministra Rodziny

i Polityki Społecznej Nr 15/2020/RZ z dnia 8 grudnia 2020 r. na okres 5 lat, tj. do dnia 8 grudnia 2025 r. (*dowód: akta kontroli str. 44, 51 – 53*).

W okresie pomiędzy 2 września a 14 listopada 2023 r. jedenaście osób złożyło w PCPRiOZ w Dzierżoniowie wnioski o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Na podstawie art. 42 ust. 1 – 3 ustawy zgromadzono w aktach kandydatów dokumenty (zaświadczenia, oświadczenia, opinie) potwierdzające spełnianie wymagań formalnych, i tym samym dokonano analizy ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. W przypadku trzech osób dokumentem wskazującym na brak skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne były tylko ich oświadczenia, co podniesiono jako uchybienie. W trakcie trwania czynności kontrolnych dyrektor Centrum złożył stosowne wnioski do Biura Informacji Krajowego Rejestru Karnego o udzielenie informacji o ww. osobach. Jako nieprawidłowość należy jednak uznać, w przypadku wszystkich kandydatów, brak rękojmi, o której mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że wszystkie osoby otrzymały (w formie papierowej) pozytywną wstępną kwalifikację sporządzoną w terminie jednego miesiąca od dnia złożenia stosownego wniosku. Termin ważności wydanych kwalifikacji wynosi 2 lata. Z jedenastu osób, które uzyskały pozytywną wstępną kwalifikację, dziesięć osób złożyło wnioski o skierowanie na szkolenie, datowane pomiędzy 28 września a 16 listopada 2023 r. W okresie od 17 listopada 2023 r. do 29 stycznia 2024 r. kandydaci uczestniczyli w szkoleniu prowadzonym przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Pomimo obowiązku wynikającego z § 2 ust. 1 pkt 13 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. i 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, tylko trzy osoby z jedenastu zapoznały się (w wymiarze 10 godzin) z doświadczeniami wychowawczymi rodzin, które sprawują pieczę zastępczą, w formie praktyk w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Jest to nieprawidłowość, którą należy wyeliminować w kolejnych szkoleniach. Wszyscy kandydaci otrzymali, zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy, świadectwa ukończenia szkolenia datowane na dzień 1 lutego 2024 r. Na dzień kontroli dziesięcioro kandydatów złożyło wnioski o wydanie zaświadczeń kwalifikacyjnych i niezwłocznie je otrzymało. Zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzały ukończenie szkolenia, spełnienie przez kandydatów warunków z art. 42 ust. 1 – 3 ustawy oraz zawierały ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Dokumenty zostały wydane na druku zgodnym z wzorem określonym odpowiednio w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. i 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia

kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052). W okresie objętym kontrolą PCPRiOZ w Dzierżoniowie przeprowadziło również szkolenie Programem PRIDE (w wymiarze 15 godzin) dla dwóch kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe w terminie od 8 do 22 marca 2024 r. Przebieg procesu uzyskania przez ww. kandydatów zaświadczeń kwalifikacyjnych był zgodny z przepisami ustawy (*dowód: akta kontroli str. 45 – 46, 55 – 56*).

Na podstawie informacji zawartych w ankiecie z działalności PCPRiOZ w Dzierżoniowie oraz zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą, pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (tj. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownicy socjalni) dokonywali analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej osób, które zgłosiły chęć udziału w szkoleniu dla kandydatów na rodziny zastępcze. Przeprowadzano wywiady w miejscu zamieszkania kandydatów oraz wypełniano „Kwestionariusz wywiadu do sporządzenia analizy sytuacji kandydatów ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej”, który jest drukiem wewnętrznym Centrum. Psycholog zatrudniony w PCPRiOZ sporządzał opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

W ramach obowiązku realizacji szkoleń i wsparcia psychologiczno – pedagogicznego dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę, dwóch psychologów zapewniało wsparcie psychologiczne. Raz w miesiącu organizowana była grupa wsparcia dla rodzin zastępczych, natomiast raz na kwartał, również superwizja. Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mieli możliwość uczestnictwa (dwa razy w roku) w warsztatach podnoszących ich kompetencje wychowawcze. Zarówno rodziny zastępcze, jak i rodzice biologiczni, mogli korzystać z pomocy terapeuty uzależnień i psychoterapeuty w ramach działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Dzierżoniowie.

Z kolei, opinie psychologiczne dotyczące motywacji i predyspozycji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka sporządzane były przez psychologa Centrum, który ma wymagane doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Psycholog sporządzał opinie w oparciu o rozmowę z kandydatem, obserwację i wywiad psychologiczny. Najczęściej stosowane metody diagnostyczne to m.in. test osobowości: EPQR/NEO-PR, test mierzący zdolności intelektualne: TMS – Wersja Klasyczna; Skala Postaw Rodzicielskich/Test Kompetencji Rodzicielskich, itp. (*dowód: akta kontroli str. 45 – 47, 57*).

Na podstawie art. 46 ust. 5 ustawy (uchylonego na dzień kontroli) starosta dzierzoniowski upoważnił dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru danych osób pełniących ww. funkcje. Oba rejestry prowadzone były w formie elektronicznej i zawierały wszystkie wymagane dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy. Dane z rejestrów przekazywane były do Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie, co nakazuje art. 46 ust. 4 ustawy. Zgodnie z art. 34 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2140), do upływu 3 miesięcy od dnia wskazanego w obwieszczeniu ministra do spraw rodziny, starosta prowadzi ww. rejestry na zasadach dotychczasowych, tj. określonych w art. 46 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 58 – 62*).

W okresie objętym kontrolą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie wszczęło i przeprowadziło 24 postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuację nauki, 20 postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na usamodzielnienie dla byłych wychowanków pieczy zastępczej oraz 22 postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na zagospodarowanie. Na podstawie losowo wybranych akt spośród wyżej wymienionych postępowań administracyjnych dokonano oceny ich prawidłowości i legalności oraz stwierdzono, co następuje:

- 1) Wszystkie badane postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuację nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie zostały wszczęte na wniosek strony, będącej pełnoletnim usamodzielnianym wychowankiem pieczy zastępczej;
- 2) W aktach badanych postępowań administracyjnych zgromadzono: indywidualne programy usamodzielnienia, orzeczenia sądowe o umieszczeniu w pieczy zastępczej, akty urodzenia, zaświadczenia o pobieraniu nauki oraz dokumenty potwierdzające wskazanie opiekunka procesu usamodzielnienia, czas pobytu w pieczy zastępczej, miejsce zameldowania lub zamieszkania oraz numer rachunku bankowego;
- 3) Wszystkie badane postępowania zakończono terminowo wydaniem decyzji przyznających pomoc finansową na kontynuację nauki, usamodzielnienie lub na zagospodarowanie w kwotach obowiązujących w okresie objętym kontrolą oraz zgodnych z czasem pobytu wnioskodawcy w pieczy zastępczej;

4) W okresie objętym kontrolą PCPRiOZ sporządziło 16 ocen końcowych procesu usamodzielnienia. Dokumenty zawierały dane o wszystkich rodzajach udzielonej pomocy, przebiegu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz aktualnych warunkach mieszkaniowych i sytuacji zawodowej osoby usamodzielnianej.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą udziela się, na jej wniosek, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W okresie od 1 lipca 2023 r. do dnia kontroli nie odnotowano wniosków osób usamodzielnianych w powyższych kwestiach (*dowód: akta kontroli str. 47, 63 – 68*).

Na terenie powiatu dzierzoniowskiego funkcjonuje pięć publicznych placówek opiekuńczo – wychowawczych, cztery typu socjalizacyjnego i jedna typu interwencyjnego. Trzy placówki mają siedzibę w Piławie Górnej, a dwie w Pieszycach. Łącznie dysponują 66 miejscami. W okresie objętym kontrolą PCPRiOZ w Dzierżoniowie wydał, na podstawie orzeczeń sądowych, 22 skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym dla sześciorga dzieci w wieku poniżej 10 roku życia umieszczanych wraz ze starszym rodzeństwem. Skierowania zawierały następujące dane i informacje: oznaczenie jednostki wydającej skierowanie, datę skierowania, nazwę placówki opiekuńczo – wychowawczej, do której kierowane jest dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz datę jego urodzenia, podstawę prawną skierowania wraz z uzasadnieniem oraz sygnaturę postanowienia sądowego w sprawie. Wraz ze skierowaniami przekazywano do placówki dostępną dokumentację dziecka w zakresie jego zdrowia, edukacji i dotychczasowej pracy z rodziną. Pomimo obowiązku wynikającego z § 4 rozporządzenia stwierdzono brak dokumentu potwierdzającego każdorazowe zasięgania opinii dyrektora placówki o możliwości umieszczenia dziecka, co stanowi nieprawidłowość. O skierowaniu i umieszczeniu dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej PCPRiOZ w Dzierżoniowie informował właściwy sąd, zgodnie z § 7 rozporządzenia.

Dyrektor Centrum oświadczył, że na dzień 31 lipca 2024 r. Powiat Dzierżoniowski miał podpisane porozumienia w sprawie przyjęcia dziecka do pieczy zastępczej oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków z 17 powiatami na terenie kraju (*dowód: akta kontroli str. 47 – 50, 69 – 74*).

W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie zatrudnionych było 7 osób na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 1 osoba na stanowisku psychologa. Wszystkie osoby miały

wykształcenie zgodne z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie, złożyły w aktach osobowych pisemne oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nie władzy rodzicielskiej i braku obowiązku alimentacyjnego oraz zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, jak również zostały zweryfikowane w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym (*dowód: akta kontroli str. 75 – 76*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie stwierdzono następujące nieprawidłowości w badanym zakresie:

- 1) w procesie wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie zgromadzono w aktach rękopisami;
- 2) w przebiegu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie zapewniono 10 – godzinnych praktyk w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo – wychowawczej;
- 3) nie zasięgnięto opinii dyrektora placówki przed umieszczeniem dziecka.

Wobec stwierdzonych powyżej nieprawidłowości, wydaje się zalecenia pokontrolne:

- 1) Przeprowadzać analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w oparciu o okoliczności wskazane w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy.

Podstawa prawna: art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

- 2) Zapewniać w trakcie szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka praktykę w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Podstawa prawna: § 2 ust. 1 pkt 13 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2452).

Termin realizacji: na bieżąco.

- 3) Zasięgać opinii dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej przed skierowaniem dziecka.

Podstawa prawna: § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W terminie do dnia **15 października 2024 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag, wniosków i zaleceń przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Piotr Szafarowicz

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Chmielec
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej